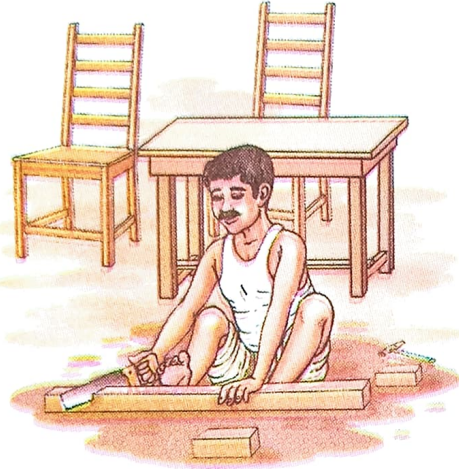
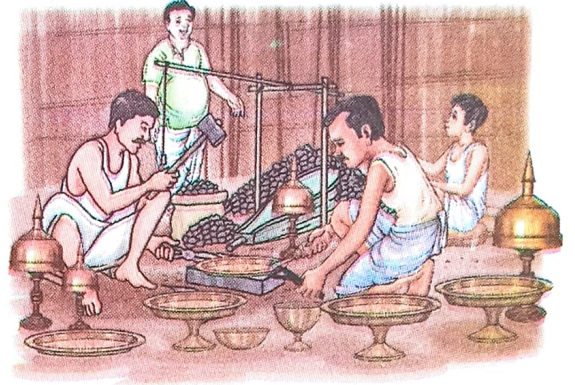

B3P3H6

চিত্ৰ নং ১

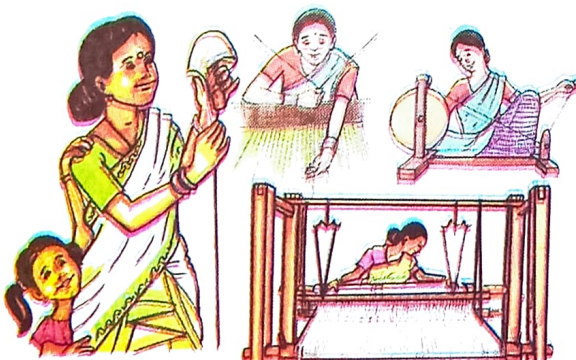
চিত্ৰ নং ২

চিত্ৰ নং ৩

চিত্ৰ নং ৪

চিত্ৰ নং ৫

চিত্ৰ নং ৬

সিপিঠিৰ চিত্ৰকেইখনলৈ ভালদৰে চোৱাচোন। চিত্ৰখনত মানুহবোৰে কি কি কৰি থকা দেখা পাইছা? তেওঁলোকে কৰা কামবোৰৰ পৰা আমি কি কি সামগ্ৰী পাওঁ? শিক্ষকৰ সহায়ত আলোচনা কৰি তলৰ তালিকাখন সম্পূৰ্ণ কৰা—

চিত্ৰ নং	কাম কৰা ব্যক্তি গৰাকীক কি বোলে	কি কি সামগ্ৰী তৈয়াৰ কৰিছে	প্ৰয়োজন হোৱা কেঁচা সামগ্ৰীৰ নাম	কি সঁজুলি ব্যৱহাৰ কৰিছে
১				
২				
৩				
৪				
৫				
৬				

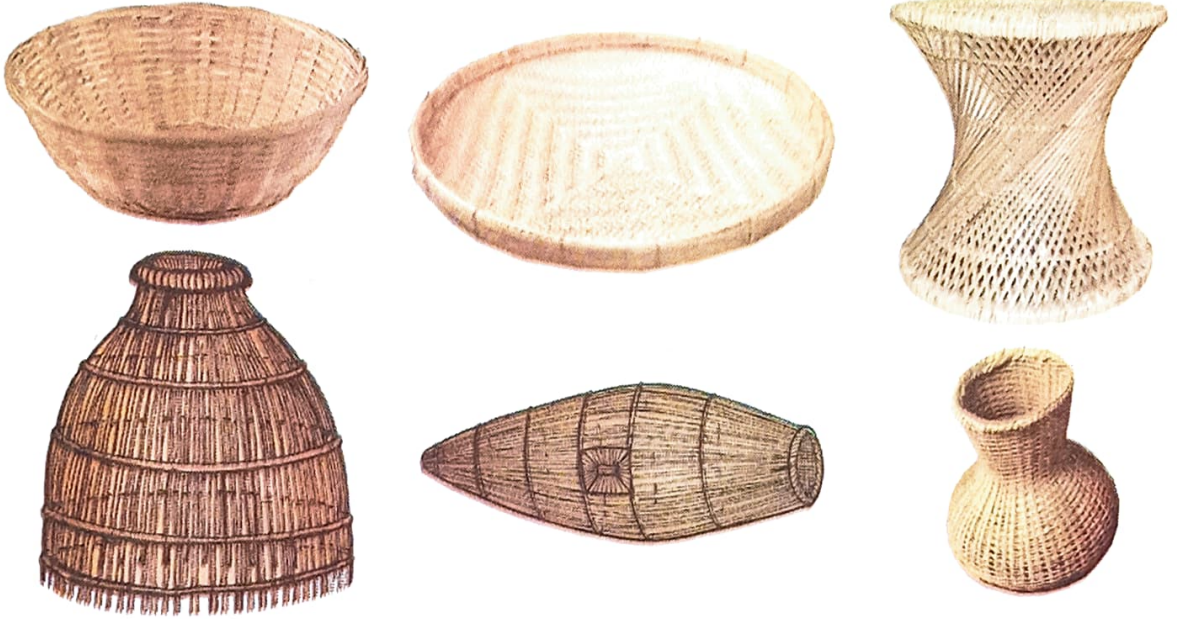
তোমালোকে দেখা সিপিঠিৰ ছবিকেইখনত কাঠমিস্ত্ৰী, কঁহাৰ, কুমাৰ, কমাৰ, শিপিনী আদি লোকসকলে আমাৰ বিভিন্ন কামত অহা কিছুমান সামগ্ৰী উৎপাদন কৰিছে। উৎপাদন কাৰ্যত কিছুমান স্থানীয়ভাৱে পোৱা সামগ্ৰী, যেনে — কাঠ, বাঁহ-বেত, পাট-মুগা, কাঁহ-পিতল আদি ব্যৱহাৰ কৰিছে। এনে সামগ্ৰীসমূহ উৎপাদন কৰোঁতে যন্ত্ৰ-পাতিও কমকৈ ব্যৱহাৰ হয়। তদুপৰি কম সংখ্যক মানুহৰ দ্বাৰা প্ৰধানকৈ শাৰীৰিক শ্ৰমৰ জৰিয়তে এইবোৰ উৎপাদন কৰিছে। এনে ব্যৱস্থাত টকা-পইচা বা মূলধন কমকৈ লাগে। এনেবোৰ কাৰ্যৰ দ্বাৰা মানুহৰ দৈনন্দিন জীৱনত প্ৰয়োজন হোৱা কিছু সামগ্ৰী প্ৰস্তুত কৰা হয়। এনেদৰে যি উদ্যোগত কম মূলধন, কম শ্ৰমিক, কম যন্ত্ৰপাতি ব্যৱহাৰ কৰি প্ৰয়োজনীয়

সামগ্ৰী প্ৰস্তুত কৰা হয়, তাকে কুটীৰ শিল্প বোলে। এনে ধৰণৰ কুটীৰ শিল্পৰ জৰিয়তে অসমত বিভিন্ন ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ গঢ় লৈ উঠিছে। তাৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হ'ল - আশাৰীকান্দিৰ টেৰাকোটা, হাজোৰ পিতলৰ উদ্যোগ, সৰ্খেবাৰীৰ কাঁহশিল্প, মাজুলীৰ মুখাশিল্প, শূৱালকুছিৰ পাট-মুগা ইত্যাদি।

অসম বাঁহ-বেত, পাট-মুগা, কাঁহ-পিতল আৰু মৃৎ শিল্পৰ বাবে বিখ্যাত।

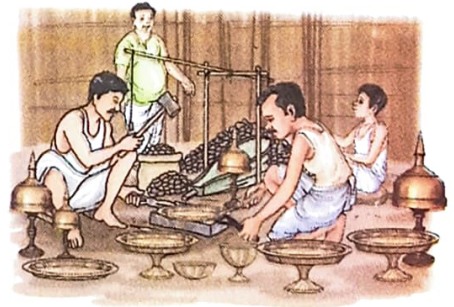
আমাৰ পৰিৱেশৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা কেঁচা সামগ্ৰীৰ সহায়ত বিভিন্ন বস্তু বা সামগ্ৰী প্ৰস্তুত কৰা হয়। এই বস্তু বা সামগ্ৰীবোৰ আমাৰ বিভিন্ন কামত ব্যৱহাৰ হয়।

ওপৰৰ ছবিত কি কি দেখিছা? নামবোৰ কোৱা।

➤ বাঁহ বেতেৰে প্ৰস্তুত কৰা কিছুমান সঁজুলিৰ নাম লিখা আৰু সেইবোৰৰ কামৰ বিষয়ে বৰ্ণনা কৰা।

কাঁহ-পিতল তৈয়াৰ কৰিবলৈ প্ৰয়োজনীয় কেঁচা সামগ্ৰীবোৰ ভাটিৰ জুইত গলাই হাতেৰে চুব পৰাকৈ ঠাণ্ডা কৰি লোৱা হয়। হাতুৰীৰে কোবাই কোবাই প্ৰয়োজন অনুসৰি মাজে মাজে জুইৰ তাপ দি বিভিন্ন আকৃতিৰ বাচন-বৰ্তন তৈয়াৰ কৰা হয়। কাঁহ-পিতলৰ সামগ্ৰীৰ ভিতৰত কাঁহী, বাটি, টো, গিলাচ, কলহ, শৰাই, বটা, হেতা, চামুচ আৰু ধুনীয়া ধুনীয়া ফুলদানীয়েই প্ৰধান। এই সামগ্ৰীবোৰ কিছুসংখ্যক লোকে ব্যৱসায়িক ভিত্তিত তৈয়াৰ কৰে। এইদৰেই অসমৰ কিছুমান ঠাইত কাঁহ-পিতল শিল্পকেন্দ্ৰ গঢ়ি উঠিছে। এই শিল্প কোনো কোনো লোকে পৰম্পৰাগতভাৱে চলাই আহিছে।

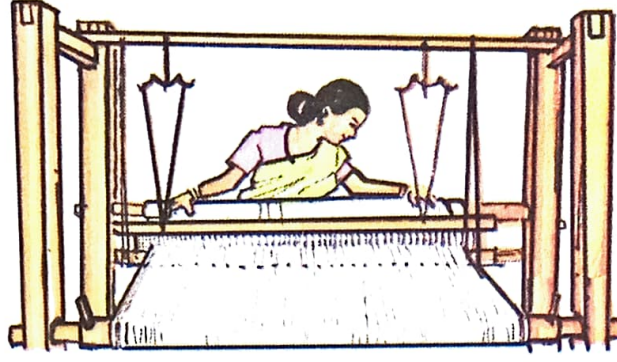

কাঁহ-পিতল শিল্প কেন্দ্ৰ

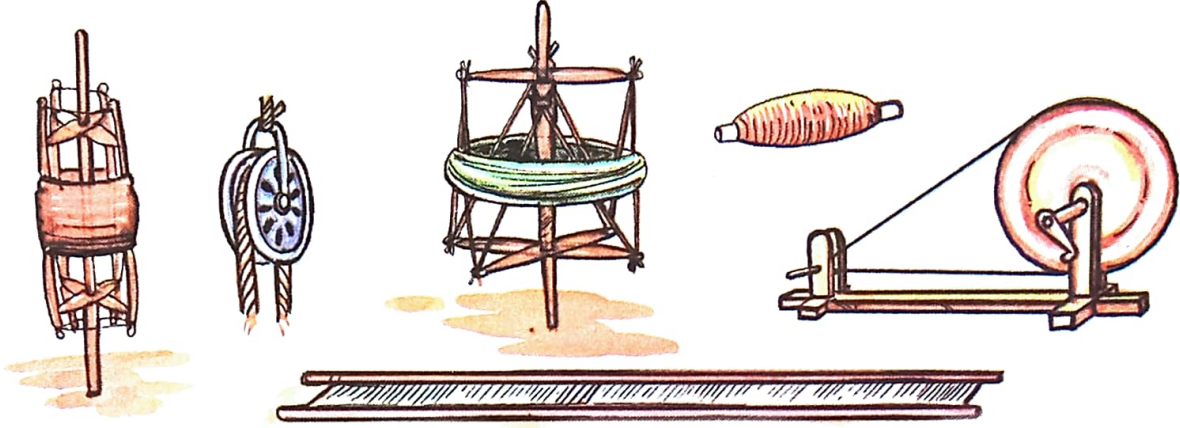
এইদৰেই অসমৰ কিছুমান ঠাইত কাঁহ-পিতল শিল্পকেন্দ্ৰ গঢ়ি উঠিছে। এই শিল্প কোনো কোনো লোকে পৰম্পৰাগতভাৱে চলাই আহিছে।

অসমৰ সৰ্খেবাৰী কাঁহ শিল্প আৰু হাজো পিতল শিল্পৰ বাবে বিখ্যাত।

শিপিনীয়ে তাঁত-শালত কাপোৰ বৈছে

তাঁত-শালৰ প্ৰয়োজনীয় সঁজুলিসমূহ

DAILY ASSAM

ওপৰৰ ছবিখনলৈ মন কৰা। ছবিখনত দেখা তাঁত-শালৰ সঁজুলিসমূহৰ নাম লিখা।

আমাৰ গাঁও অঞ্চলত প্ৰায়ভাগ মানুহৰ ঘৰতে তাঁত-শাল আছে। তাঁত-শাল এখনত কাঠ, বাঁহ, বেত আদিৰে সজা বহুতো সৰু-ডাঙৰ সঁজুলি বা বস্তু থাকে। অসমৰ শিপিনীয়ে তাঁত-শালত বিভিন্ন ধৰণৰ কাপোৰ বয়।

গৰমৰ দিনত পিন্ধা আৰামদায়ক কপাহী কাপোৰবোৰ কপাহী সূতাৰে তৈয়াৰী। জাৰৰ দিনত ব্যৱহাৰ কৰা এৰী চাদৰবোৰ এৰী সূতাৰে তৈয়াৰী। তাঁত-শালত সাধাৰণতে কপাহী, এৰী আৰু মুগা কাপোৰ বোৱা হয়। অসমৰ পাট, মুগা আৰু এৰী কাপোৰে দেশে-বিদেশে আদৰ পাইছে।

ব্যৱসায়ৰ বাবে সৰহীয়াকৈ কাপোৰ বয় উলিয়াবলগীয়া হয় কাৰণে যথেষ্ট সংখ্যক তাঁত-শালৰ প্ৰয়োজন। একেলগে বহুতো তাঁত-শাল পাতি কাপোৰ বোৱাকে বয়ন কেন্দ্ৰ বোলে। অসমৰ বহুতো মহিলাই এনেদৰে বয়ন কেন্দ্ৰ স্থাপন কৰি আৰ্থিকভাৱে স্বাৱলম্বী হোৱাৰ উপৰি আন দহজনকো স্বাৱলম্বী হোৱাত সহায় কৰিছে।

অসম পাট-মুগাৰ বাবে বিখ্যাত। অতীতৰ পৰা অসমৰ কিছুসংখ্যক লোকে পাট-মুগা, এৰী আৰু কপাহী কাপোৰ ঘৰতে বোৱা-কটা কৰি বেচা-কিনা কৰি আহিছে। এৰী, মুগা আৰু পাট, পলুৰ পৰা বিশেষ পদ্ধতিৰে সূতা উলিয়াই তাঁত-শালত বয় কাপোৰ তৈয়াৰ কৰা হয়।

বৰ্তমান অসমৰ বহুতো ঠাইত ব্যক্তিগতভাৱে বা আত্মসহায়ক গোটসমূহৰ জৰিয়তে ব্যৱসায়িক ভিত্তিত এই পাট-মুগা, এৰী কাপোৰবোৰ তৈয়াৰ কৰিবলৈ লৈছে। এইদৰে একো একোটা 'বয়ন কেন্দ্ৰ' গঢ়ি উঠিছে। অসমৰ শূৱালকুছি, ঢকুৱাখনা আদি ঠাই পাট-মুগা কাপোৰৰ বাবে বিখ্যাত। আনহাতে তেজপুৰ, কামৰূপ, বাক্সা, মৰিগাঁও, কোকৰাঝাৰ আদি ঠাইত কপাহী আৰু এৰী কাপোৰৰ নানান বয়ন শিল্পৰ উদ্যোগ গঢ় লৈ উঠিছে।

শূৱালকুছিত এই বয়ন কেন্দ্ৰসমূহ কেন্দ্ৰীভূত হৈ আছে বাবে ঠাইখনক বস্ত্ৰনগৰী বোলে।

কুমাৰৰ চাক ব্যৱহাৰ কৰি ব্যৱসায়িক ভিত্তিত কমসংখ্যক মানুহৰ সহায়ত মাটিৰ বিভিন্ন বস্ত্ৰ গঢ় দিয়া হয়। এই মাটিৰ বস্ত্ৰবোৰ গঢ় দিবলৈ আলতীয়া মাটিৰ প্ৰয়োজন। আমাৰ দৈনন্দিন জীৱনত ব্যৱহাৰ কৰা কিছুমান সামগ্ৰী যেনে — চৰু, চাকি, লোটা, কলহ, কাঁহী, গিলাচ, বাটি আদি মাটিৰে তৈয়াৰ কৰা হয়। ইয়াৰ উপৰি আমি সজোৱা বিভিন্ন আকৰ্ষণীয় বস্ত্ৰ যেনে— ফুলদানী, মূৰ্তি, পুতলা আদিও মাটিৰে তৈয়াৰ কৰি লোৱা হয়। এইবোৰেই হৈছে মৃৎশিল্প।

মৃৎশিল্প

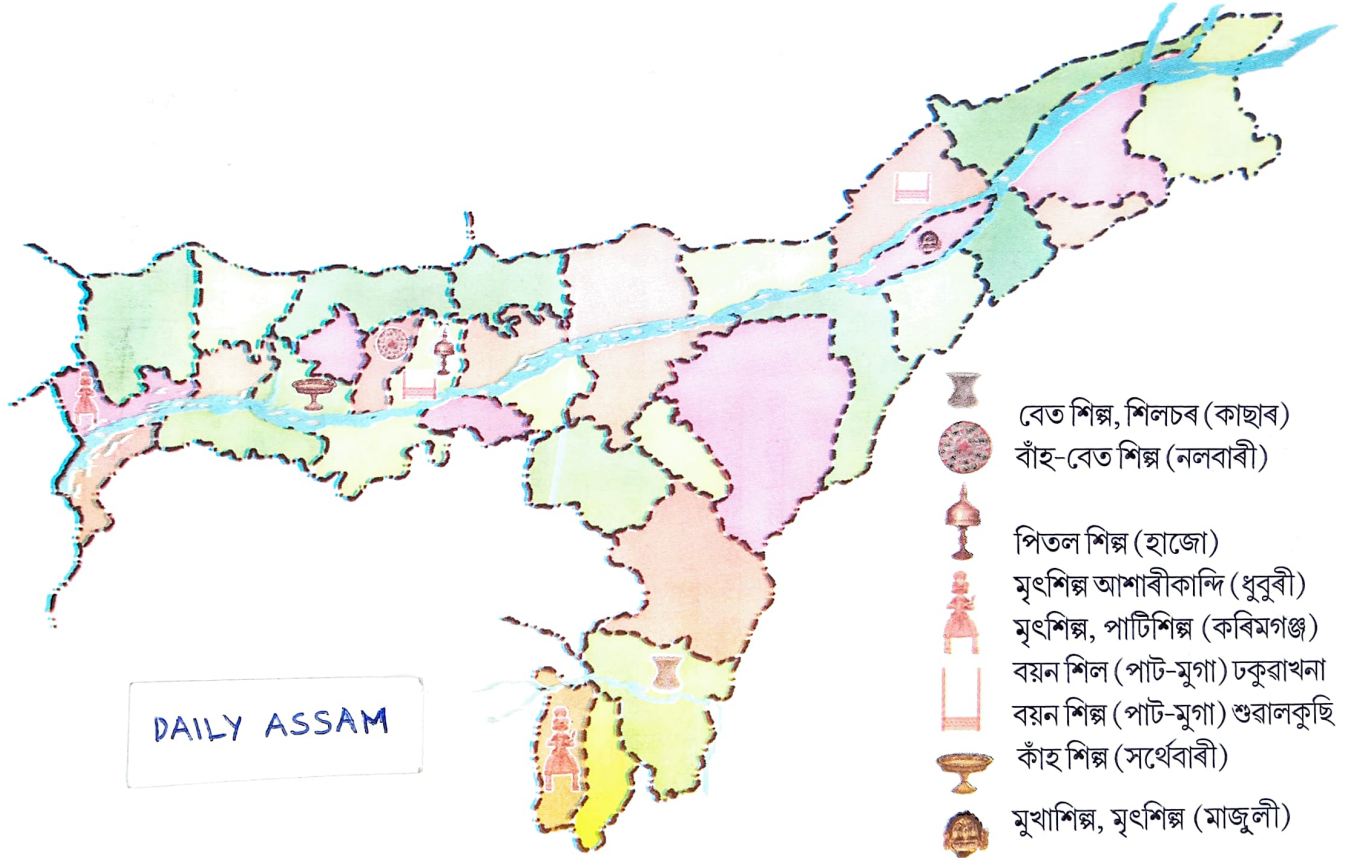
মৃৎশিল্পৰ অন্যতম আকৰ্ষণ হ'ল 'টেৰাকোটা'। এই শিল্পত আলতীয়া আৰু বালিচহীয়া মাটি মিহলাই লৈ মাটিৰে বিভিন্ন বস্ত্ৰ যেনে- মূৰ্তি, পুতলা আৰু বিভিন্ন আকৃতিৰ জীৱ-জন্তু আকৰ্ষণীয়ভাৱে গঢ় দিয়া হয়। পিছত এই মাটিৰ বস্ত্ৰবোৰ ৰ'দত শুকুৱাই ভাটিৰ জুইত পুৰি তৈয়াৰ কৰা হয়। এইদৰে কোনো কোনো ঠাইত একো একোটা মৃৎশিল্প কেন্দ্ৰ গঢ় লৈ উঠিছে। অসমৰ আশাৰীকান্দি, হাজো, মাজুলী, কৰিমগঞ্জ আদি মৃৎশিল্পৰ বাবে বিখ্যাত।

অসমৰ নলবাৰী জিলা বাঁহ-বেতৰ বিভিন্ন বস্ত্ৰ আৰু জাপিৰ বাবে জনাজাত। কাছাৰ জিলা পাটী আৰু বেতৰ বস্ত্ৰ উৎপাদনৰ বাবে বিখ্যাত।

অসমত কেইবিধমান সামগ্ৰী উৎপাদনৰ বাবে কেইটামান উল্লেখযোগ্য কুটীৰ শিল্প আছে। এই কুটীৰ শিল্পসমূহে অসমৰ কিছুমান অঞ্চলত প্ৰসাৰ লাভ কৰিছে। মানচিত্ৰ চাই অসমৰ কোন কোন ঠাইত কি কি কুটীৰ শিল্প আছে কোৱা-

৩০৫

মানচিত্রৰ সহায়ত তলৰ তালিকাখন পূৰ কৰা-

কুটীৰ শিল্পৰ নাম	কোন ঠাই বা জিলাত অৱস্থিত/আছে	উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ নাম	ব্যৱহাৰ কৰা কেঁচা সামগ্ৰীৰ নাম

মুখা শিল্প

মুখা সাজিবলৈ বাঁহ, খেৰ, গোবৰ, আলতীয়া মাটি, কপাহী কাপোৰ, ৰং আদি থলুৱা সা-সামগ্ৰী ব্যৱহাৰ কৰা হয়। বাঁহৰ তঙালেৰে জঁকাটো সাজি লোৱা হয়। তাত খেৰ, কপাহী কাপোৰ, বোকামাটি, গোবৰ মাটি আদি ব্যৱহাৰ কৰি নিৰ্দিষ্ট ৰূপ দিয়া হয়। শেষত ৰং সানি মুখাসমূহ সম্পূৰ্ণ কৰি লোৱা হয়। এই মুখাসমূহ সাধাৰণতে ভাওনা, ৰাস আৰু নাটকত চৰিত্ৰৰ লগত সংগতি ৰাখি তৈয়াৰ কৰা হয়। অসমৰ মাজুলী মুখাশিল্পৰ বাবে জনাজাত।

➤ শিক্ষক বা ডাঙৰৰ সহায় লৈ টেৰাকোটো মূৰ্তি-পুতলা আৰু মুখা সাজিবলৈ চেষ্টা কৰিবা।

অসমৰ প্ৰায় প্ৰতিখন জিলাতে নানা ধৰণৰ কুটীৰ শিল্প আছে। মানুহে নিজৰ প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰীসমূহ এই কুটীৰ শিল্পবোৰত উৎপাদন কৰি লয়। অসমৰ মানুহ প্ৰধানত কৃষিজীৱী যদিও কিছু সংখ্যক মানুহ এনেধৰণৰ কুটীৰ শিল্প স্থাপন কৰি বা তেনে শিল্পৰ নানা কামত নিয়োজিত হৈ জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰি আছে। এই কুটীৰ শিল্পসমূহে সেয়েহে দেশৰ আৰ্থিক উন্নয়নতো সহায় কৰে। তদুপৰি এই শিল্প উদ্যোগসমূহত তৈয়াৰী সামগ্ৰীসমূহে আমাৰ কলা-সংস্কৃতি জীয়াই ৰখাৰ উপৰি বিভিন্ন ৰাজ্য বা দেশৰ লগত সাংস্কৃতিক বিনিময়তো সহায় কৰে।

শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীৰ সহায়ত তলৰ প্ৰকল্পটো কৰা-

➤ তোমালোকৰ অঞ্চলত কি কি কুটীৰ শিল্প আছে পৰ্যবেক্ষণ কৰা। সেই শিল্পটোত কি কি কেঁচা সামগ্ৰীৰ প্ৰয়োজন হয় আৰু কি সামগ্ৰী উৎপাদন কৰা হয় তলত দিয়াৰ দৰে তালিকা প্ৰস্তুত কৰা।

শিল্পৰ নাম	প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী	সঁজুলি	প্ৰস্তুত কৰোঁতে কিমান সময় লাগে	কি কামত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি	কেনেদৰে উপকৃত হৈছে

অনুশীলনী

১। উত্তৰ লিখা -

- (ক) কাঁহেৰে তৈয়াৰী দুবিধ সামগ্ৰীৰ নাম।
(খ) বাঁহেৰে তৈয়াৰী দুবিধ সামগ্ৰীৰ নাম।
(গ) অসমৰ চাৰিটা কুটীৰ শিল্পৰ নাম।
(ঘ) তিনিবিধ স্থানীয়ভাৱে পোৱা কেঁচা সামগ্ৰীৰ নাম।

২। তলত উল্লেখ কৰা সামগ্ৰীসমূহ কোন কোন কুটীৰ শিল্পৰ লগত জড়িত তাৰ এখন তালিকা প্ৰস্তুত কৰা-

টেকেলি	বটা	মেখেলা-চাদৰ	কাঁহী-বাটি	চাকি	লোটা	ৰিহা
গামোচা	শৰাই	চেলেং-চাদৰ	বানবাটি	ঘটি	মুখা	গছা

৩। কাঁড় চিনৰ সহায়ত সোঁফালৰ অংশৰ লগত বাওঁফালৰ অংশ মিলোৱা :

যেনে —	সৰ্বেবাৰী	মৃৎশিল্প
	ঢকুৱাখনা	পিতলৰ শিল্প
	কাছাৰ	কাঁহৰ শিল্প
	আশাৰীকান্দি	বয়ন শিল্প
	হাজো	বয়ন শিল্প
	গুৱালকুছি	বেতৰ শিল্প

- ৪। তোমাৰ অঞ্চলত থকা কুটীৰ শিল্প কেন্দ্ৰৰ দ্বাৰা উৎপাদিত দুটামান বস্তুৰ ছবি আঁকা।
৫। তোমাৰ অঞ্চলত উপলব্ধ যিকোনো এটা কুটীৰ শিল্পৰ কাম-কাজ সম্পৰ্কে এটি টোকা প্ৰস্তুত কৰা। (৫/৬টা বাক্যৰ ভিতৰত লিখিবা)।
৬। মাটি/কাঁহ/পিতলেৰে নিৰ্মিত এটি সামগ্ৰীৰ ছবি আঁকি শ্ৰেণীকোঠাত সজাই ৰাখা।

DAILY ASSAM